
OSOBNÍ ZPRÁVY

Sto let od narození prof. MUDr. Emila Vencovského, DrSc.

Dne 9. dubna 2008 tomu bylo 100 let od narození prof. MUDr. Emila Vencovského, DrSc.

Jeho profesionální kariéra vedla z tehdy nového prvního neurologicko-psychiatrického oddělení pražské nemocnice Na Bulovce k částečně vynucenému psychiatrickému přednostství v plzeňské v.v. nemocnici, kde vybudoval moderní psychiatrické ambulantní pracoviště, které se krátce po válce stalo pracovištěm fakultním. Odtud prof. Vencovský postupně ovládl a řídil osudy české i československé psychiatrie a zasahoval i do vývoje psychiatrie evropské, ba i světové.

Měl k tomu veškeré předpoklady: široký rozhled, diplomatické schopnosti, předvídatost a schopnost odhadovat realisticky situaci i budoucnost. Stal se záhy čelným představitelem naší psychiatrie, poradcem úřadů, organizátorem nejrůznějších odborných setkání, spojkou k mezinárodním organizacím. Ne nadarmo se o něm hovořilo jako o „vyslanci či ministru zahraničí československé psychiatrie“, o „člověku, který dokázal hýbat kulisami“ anebo o „old Europeanu“. Měl mnoho přátel v zahraničí a ti díky jeho otevřenosti a společenskému jednání rádi přijížděli a seznamovali se s československou historií, kulturními památkami a s psychiatrií. Byl pečlivým a štědrým hostitelem, dokázal hostům připravit atraktivní program (Plzeňský pivovar, pobyt v Karlových Varech, lov muflona). Byl proto zván často do ciziny a některá pozvání přenášel na své spolupracovníky. Protěžoval, jak to jen šlo, a nebylo to obvyklé jako dnes, aby pracovníci kliniky získávali i zahraniční zkušenosti.

Od svého psychiatrického mládí byl trvale orientován biologicky. Nezavrhoval psychologické přístupy, které byly pevně vpečetěny v jeho osobnosti, a asi proto je předpokládal i u ostatních. Jeho zájmy byly upřeny na všechny psychiatrické léčebné novinky. Tak se zajímal o právě objevenou endokrinologii, o psychochirurgické metody léčení duševních poruch, o elektrokonvulzivní terapii. V době rozmachu nové naděje pro psychiatrii – psychofarmakoterapie – věnoval veškeré své experimentální úsilí výzkumu účinků nových psychofarmak. V r. 1958 uspořádal v Plzni konferenci o chlorpromazinu a reserpinu, tedy pouhé 4 roky po objevení jejich antipsychotického působení. Snažil se propojit a sblížit tehdy oddělený západní a východní evropský svět. Z jeho iniciativy se setkali v r. 1968 psychiatři z obou stran tehdejší „železné opony“ v Karlových Varech, což byl jeden z mála hromadných odborných kontaktů našich psychiatrů s psychiatrií západní Evropy.

Okruh zájmů a činností prof. Vencovského byl obdivuhodný: bystrý diagnostik, bazírující na obec-

né psychopatologii, vyhledávaný praktik, který měl úctu jak mnohých praktických lékařů, tak i pacientů, jejichž důvěru dokázal svými postoji získat. Organizátor psychiatrické péče nejen v západočeském kraji, ale i v celé republice. Spolkový funkcionář jak v Plzni (předseda Spolků lékařů), tak v Praze (dlouholetý předseda Psychiatrické společnosti ČLS JEP, člen předsednictva ČLS JEP), ale i v zahraničí (8 let zástupce Evropy ve WPA). Mnoho let předsedal redakční radě Československé psychiatrie. Byl otcem bilaterálních styků československo-polských, jugoslávských a sovětských psychiatrů. Člen mnoha komisí, poradních sborů, rad, důvěrný poradce ministra zdravotnictví. Výborný přednášec, vždy připravený na mimořádný rétorický výkon. Diplomacicky uhlazovač nejrůznějších sporů a úspěšný vyjednávač, kterého respektovaly i úřady, dokázal získávat finance v době, kdy ještě sponzorství nebylo obvyklé. Byl ceněn více v zahraničí než na domácí půdě (doktorát honoris causa jagelonské a berlínské univerzity, čestná členství řady zahraničních odborných společností). S radostí se věnoval historickým tématům a publikoval několik monografií s psychiatrickou tematikou. Až do konce svého života plně ovládal umění žít.

Prof. Vencovský nadmíru rád cestoval a jeho zahraniční kontakty mu to umožňovaly. Snažil se být „mostem“ mezi ideologiemi západního a východního světa, avšak historie šla posléze jinou cestou.

Mnohému z dnešního stavu psychiatrie by se podívoval: jak se výzkum nových psychofarmak stal komplikovaným a drahým, jak se opomíjí klasická psychopatologie, jak se psychiatři obávají říci „nevím“, jak se rozšířilo a uznalo užívání placeba, jak je psychiatrie stále „Popelkou“ mezi ostatními medicínskými obory, jak se medicinizují a psychiatrizují běžné životní problémy, jak málo se využívá zkušeností a znalostí našich předků. Ale také by se i zaradoval z novodobého rozmachu biologických diagnostických i léčebných metod a z již nepřehledného seznamu nových psychofarmak, z rozšíření sítě psychiatrických zařízení a z narůstajícího počtu psychiatrů. Radoval by se, že přetrvává a prospívá jím založená nadace pro úspěšné studenty plzeňské lékařské fakulty.

Profesor Vencovský svým elánem, nadšením, pracovitostí, realismem a kouzlem osobnosti posunul českou psychiatrii moderním a světovým směrem, a to bychom neměli opomíjet, naopak nás to nutí pokračovat v jeho úsilí o pokrok ve prospěch psychicky nemocných.

MUDr. Pavel Baudiš, CSc.